

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/106/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8223209535
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8223209535.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu JUDr. Moniky Tobiášovej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú P. P., nar. XX.XX.XXXX a maloletú I. P., nar. XX.XX.XXXX, obe maloleté bytom u matky, obe zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny W., deti rodičov K. W., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Y. nad J. XX, t. č. bytom P. XX, XXX XX W., právne zastúpenej JUDr. Ivom Babjakom, advokátom, Sov. Hrdinov 200/33, 089 01 Svidník, IČO: 42 227 534 a V. P., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B. XX, XXX XX E., o nariadenie neodkladného opatrenia, odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Humenné č. k. 17P/20/2023-30 zo dňa 22.09.2023, takto

rozhodol:

- I. Mení uznesenie vo výroku I. tak, že návrh matky v tejto časti zamieťa.
- II. Potvrdzuje uznesenie vo výrokoch II., III..
- III. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Matka sa podaným návrhom domáhala nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým by súd zveril mal. deti do jej osobnej starostlivosti. Zároveň žiadala, aby súd zaviazal otca prispievať na výživu maloletej P. sumou 200,- eur mesačne a maloletej I. sumou 200,- eur mesačne, počnúc od 01.08.2023, a to vopred vždy k 15 dňu v mesiaci do rúk matky, a aby ho zaviazal na dlžné výživné odo dňa 01.10.2022 do 31.07.2023 na maloletú P. vo výške 2.400,- eur a maloletú I. vo výške 2.400,- eur k rukám matky v mesačných splátkach po 200,- eur, a to od 01.08.2023 do zaplatenia. Zároveň navrhovateľka žiadala, aby súd uložil odporcovi povinnosť nahradiť jej trovy konania.

2. Okresný súd Humenné ako súd prvej inštancie napadnutým uznesením rozhodol tak, že cit.:

„I. Zveruje maloletú P. P., nar. XX.XX.XXXX a maloletú I. P., nar. XX.XX.XXXX do osobnej starostlivosti matky. Obaja rodičia budú maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok.

II. Otca zaväzuje prispievať na výživu P. P., nar. XX.XX.XXXX sumou po 80,- eur mesačne a na výživu I. P., nar. XX.XX.XXXX sumou po 80,- eur mesačne počnúc od 01.08.2023, a to vopred vždy k 15. dňu v mesiaci k rukám matky.

III. Matke ukladá povinnosť podať na súd návrh na úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom v lehote 30 dní od vykonateľnosti tohto uznesenia.

IV. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.“

3. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec maloletých. Navrhol napadnuté uznesenie zmeniť a rozhodnúť v zmysle jeho odvolacieho návrhu, príp. napadnuté uznesenie zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. K odvolaniu otca sa vyjadrila matka maloletých. Navrhla napadnuté uznesenie potvrdiť.

5. K odvolaniu otca sa vyjadril aj kolízny opatrovník mal. detí. Navrhol napadnuté uznesenie potvrdiť. Zdôraznil, že otcom navrhovaná suma 30,- eur na jedno mal. dieťa nespĺňa ani sumu minimálneho výživného 36,86 eur (30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené dieťa).

6. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 2 ods. 1 CMP, v spojení s ust. § 34 CSP preskúmal rozhodnutie v jeho napadnutej časti podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a zistil, že odvolanie otca je čiastočne dôvodné.

7. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s prihliadnutím na skutočnosti osvedčené obsahom spisu, odôvodnenie preskúmaného uznesenia i argumenty otca predstreté v odvolacom konaní bolo posúdiť, či sú splnené zákonné podmienky a dané skutkové okolnosti neodkladným opatrením určiť výživné zo strany otca prispievať na výživu maloletých vo výške 80,- eur mesačne na jedno dieťa a zveriť mal. deti do osobnej starostlivosti matky s tým, že obaja rodičia budú mal. deti zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach.

8. Odvolací súd v prejednávanej veci prihliadajúc na zásady a účel inštitútu neodkladného opatrenia, skutočný stav vyplývajúci z obsahu spisu, dôvody návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia a odvolacie dôvody otca sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie len čiastočne. Má za to, že ešte pred prijatím konečného rozhodnutia vo veci samej s prihliadnutím na skutočnosť, že povinnosť iniciovať konanie na úpravu práv a povinností rodičov k mal. deťom v lehote 30 dní od vykonateľnosti napadnutého uznesenia jej bola uložená zo strany súdu prvej inštancie, je potrebné reflektovať na zmenu pomerov, ktoré nastali, a to vo vzťahu k vyživovacej povinnosti otca maloletých.

9. Z obsahu súdneho spisu je ďalej zrejmé, že rodičia maloletých po odchode z U. na W. sa rozišli, minimálne od októbra XXXX nežijú v spoločnej domácnosti. V súčasnosti starostlivosť o maloletých vykonáva matka, toho času bývajúc aj s mal. deťmi u svojho priateľa, ktorá je nezamestnaná, nepoberá žiadne dávky v hmotnej núdzi ani podporu v nezamestnanosti a nepoberá ani rodinné prídavky, nakoľko tieto si ponecháva otec maloletých vo výške 120,- eur mesačne na každé mal. dieťa. Otec mal. detí podľa matky má pracovať v K. ako stavebný robotník, pričom jeho príjem má predstavovať okolo 2.000,- eur mesačne v čistom.

10. Pri prieskume vecnej správnosti napadnutého uznesenia odvolací súd skúmal najlepší záujem mal. detí na nariadenom neodkladnom opatrení, podporne pritom zohľadňoval objektívne kritéria, demonštratívne vymedzené v čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“).

11. Podľa čl. 3 ods.1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

12. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

14. Podľa § 326 ods. 1 CSP, v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa popri náležitostiach žaloby podľa § 132 uvedie opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a musí byť z neho zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha.

15. Podľa § 329 ods. 2 CSP, pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

16. Podľa § 366 CMP, neodkladným opatrením môže súd nariadiť platiť výživné v nevyhnutnej miere.

17. Podľa § 367 ods. 1 CMP, neodkladným opatrením môže súd nariadiť, aby ten, kto má maloletého dočasne pri sebe, maloletého dočasne odovzdal do starostlivosti toho, koho označí súd, alebo do striedavej osobnej starostlivosti.

18. Podľa § 62 ods. 1, 2 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

19. Podľa § 62 ods. 4, 5 Zákona o rodine, pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

20. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

21. Odvolací súd pripomína, že účelom neodkladného opatrenia je predbežná, rýchla i keď len dočasná úprava právnych (nie len faktických) pomerov účastníkov. Nariadenie neodkladného opatrenia predpokladá, aby sa aspoň osvedčila danosť práva (nároku) a aby neboli vážnejšie pochybnosti o jeho potrebe. Neodkladné opatrenie je inštitútom procesného práva, ktoré môže súd použiť, ak je potrebné, aby boli dočasne upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený. Neodkladné opatrenie je predbežným aj v tom zmysle, že sa ním neprejudikujú práva účastníkov a tretích osôb. Nie je konečným rozhodnutím, lebo jeho účelom je len dočasná úprava pomerov účastníkov. Nevyhnutným predpokladom pre vyhoviecie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia je naliehavosť potreby predbežnej úpravy pomerov. Táto naliehavosť je príčinou, že súd môže rozhodnúť len na základe osvedčenia tvrdených skutočností bez toho, že by musel byť tvrdený nárok nepochybne preukázaný. Posúdenie, či a kedy je takáto potreba daná, je ponechaná na úvahu súdu, pričom je potrebné starostlivo skúmať všetky dôsledky, ktoré by mohli nastať pre účastníka nariadením neodkladného opatrenia. Vo všetkých konaniach starostlivosti súdu o mal. deti je prioritný záujem dieťaťa, ktorý však nie je možné stotožňovať so subjektívnymi predstavami rodičov o realizácii ich rodičovských práv a povinností k mal. dieťaťu. Neodkladným opatrením je potrebné upravovať len tie pomery, kde existuje ich reálne ohrozenie.

22. Vychádzajúc z vyššie citovanej právnej úpravy otec je nositeľom rodičovskej povinnosti prispievať na výživu maloletých detí. Za súčasného stavu, faktickú osobnú starostlivosť o maloletých v plnej miere zabezpečuje matka, a je len zákonne a spoločensky správne, aby sa na úhrade odôvodnených potrieb podieľal aj otec. Prvoradý je totižto najlepší záujem maloletých na uspokojovaní ich vlastných potrieb, ktoré by za nepriaznivej príjmovej situácie matky mohli byť ohrozené. Z uvedeného dôvodu odvolací súd usudzuje potrebu bezodkladnej úpravy pomerov medzi účastníkmi konania, ktorú možno dosiahnuť nariadením neodkladného opatrenia, ktorým súd určí vyživovaciu povinnosť otca k mal. P. a mal. I. tak ako to urobil aj súd prvej inštancie.

23. Pri vyslovenej povinnosti otca prispievať na výživu maloletých sa v ďalšom rozsahu odvolací súd zaoberal výškou výživného, mysliac pritom na ust. § 366 CMP a nevyhnutnosť miery platenia výživného. Vychádzal z obsahu podaného návrhu zo strany matky ako aj odvolania otca, ktorý vo vzťahu k svojim majetkovým pomerom uviedol, že už tri mesiace nepracuje (odvolanie bolo podané v októbri 2023), zrušil živnosť, už tri mesiace ho živia rodičia. Je ochotný platiť výživné v sume 30,- eur na každé mal.

dieťa. Zdôraznil, že počas celého spolužitia s družkou sa staral o rodinu, družka nepracovala, všetky potrebné veci nakupoval on. Matka mal. detí opustila a ich starostlivosť ponechala na starých rodičov.

24. Matka žiadala zaviazat' otca prispievať na výživu mal. detí sumou 200,- eur na každé mal. dieťa. Súd prvej inštancie za výživné v nevyhnutnej miere vzhľadom na osvedčenú situáciu matky a mal. detí považoval sumu 80,- eur na mal. dieťa. Z vyjadrenia kolízneho opatrovníka mal. detí nevyplýva, či sa otec podieľa na výžive a starostlivosti o mal. deti od času ako sú mal. deti v starostlivosti matky. K tejto skutočnosti sa vyjadrila len matka maloletých. Tvrdenia matky o tom, že od času ako sú mal. deti v starostlivosti matky na mal. deti finančne neprispieva, ani im nekupuje žiadne darčeky otec nespochybňoval. Taktiež nespochybnil ani tvrdenia matky, že poberá rodičovské prídavky vo výške 120,- eur na každé mal. dieťa.

25. Otec namietal, že zrušil živnosť, je bez príjmu a živia ho rodičia. K týmto skutočnostiam však neuviedol žiadny konkrétny dôvod, pre ktorý zrušil živnosť, teda, či išlo k jeho dobrovoľné rozhodnutie alebo ho k tomu viedli nejaké závažné skutočnosti, ktoré by opodstatňovali takýto krok otca, ktorým sa de facto vzdal svojho príjmu. Otec taktiež nedeklaroval žiadne prekážky, ktoré by mu bránili riadne sa zamestnať. Navyše, z lustrácie v Sociálnej poisťovne vyplýva, že v mesiaci júl 2023 otec bol schopný dosiahnuť príjem.

26. Odvolací súd tiež vychádza z toho, že je v možnostiach otca maloletých riadne sa zamestnať a mať tak pravidelný príjem. Otec mal. detí v priebehu konania nepreukázal obmedzenie pracovať či zamestnať sa, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že v období od 01.07.2023 do 26.07.2023 vykonával samostatnú zárobkovú činnosť s tým, že za toto obdobie (ani nie mesiac) mu bol vypočítaný vymeriavací základ vo výške 605,50 Eur (lustrácia v Sociálnej poisťovni).

27. Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možnosti platiť výživné. Na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného. Obdobné negatívne dopady na možnosť platiť výživné, aké má konanie povinného, ktorým sa sám bez vážneho dôvodu (nie v dôsledku objektívnych príčin ním nezavinených), vzdal doterajšieho výhodnejšieho zamestnania (s vyšším príjmom) a zamenil ho za zamestnanie menej výhodné, kde dosahuje nižší príjem (§ 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine), má úmyselné protiprávne konanie povinného majúceho znaky trestnej činnosti, za ktoré bol vzatý do väzby a následne mu bol súdom uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, pri výkone ktorého došlo k poklesu alebo až strate jeho príjmov. (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR z 20.2.2019, sp. zn. 3Cdo/236/2018, tvorba právnej vety: najpravo.sk;).

28. Princíp potenciality príjmov nevyžaduje detailné preukázanie všetkých príjmov povinného, pretože použitím tohto princípu súd podľa charakteru správania sa povinného vymedzuje fiktívny (prezumaný príjem), ktorý je následne základom pre určenie výživného na dieťa (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. marca 2021, sp. zn. 5Cdo/14/2021, zdroj: nsud.sk; tvorba právnej vety: najpravo.sk). Potencialita teda znamená de facto, že povinný môže v daných podmienkach dosahovať zvýšený príjem než deklaruje v rozhodnom období. Odvolací súd súčasne zdôrazňuje, že princíp potenciality príjmu má prednosť pred princípom fakticity.

29. S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti ako aj ďalšie skutočnosti, ktoré boli v konaní osvedčené (matka poskytuje mal. deťom starostlivosť, je nezamestnaná, nepoberá žiadne dávky v hmotnej núdzi ani podporu v nezamestnanosti, prídavky na deti poberá otec) odvolací súd považuje výšku výživného ustáleného súdom prvej inštancie za adekvátne výživné, ktoré v zmysle § 366 CMP však má byť iba výživným v nevyhnutnej miere, čím budú zabezpečené nevyhnutné pravidelné mesačné výdavky mal. P. a mal. I..

30. Konečná výška vyživovacej povinnosti povinného rodiča bude potom výsledkom vykonaného podrobného dokazovania. Je potrebné zdôrazniť, že ide o dočasnú úpravu pomerov a vyhodnotenie všetkých zákonných kritérií pre posúdenie vhodnosti konečnej úpravy osobnej starostlivosti rodičov o maloleté deti súd prvej inštancie odvodí až z ukončeného dokazovania v merite veci. Odvolací súd vzhľadom na osvedčené skutkové okolnosti v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia uzatvára, že takáto dočasná právna úprava neodporuje záujmom maloletých detí, aby výživa dieťaťa nebola žiadnym spôsobom ohrozená.

31. Vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti odvolací súd uznesenie vo výroku II. a III. potvrdil ako vecne správne postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP.

32. Vo vzťahu k výroku I., ktorým boli mal. deti zverené do osobnej starostlivosti matky s tým, že obaja rodičia budú mal. deti zastupovať a spravovať ich majetok, odvolací súd zastáva názor, že nie sú splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia v tejto časti, pretože matka neosvedčila danosť práva a potrebu neodkladnej úpravy práv a povinností k maloletým deťom, nakoľko z ničoho nevyplýva nesúhlas otca s tým, že mal. deti sa nachádzajú vo faktickej starostlivosti matky a ani žiadne skutočnosti nenasvedčujú tomu, že by mal byť tento stav ohrozený alebo by k nejakému ohrozeniu malo dôjsť v budúcnosti. Matka podľa vlastných slov zabezpečuje mal. deťom osobnú starostlivosť od času ako si ich od otca prevzala, otec bol s týmto nastoleným stavom uzrozmeneý a z obsahu spisu nevyplýva, že by status quo akýmkoľvek spôsobom narúšal. V kontexte uvedeného uznesenia vo výroku I. postupom podľa ust. § 388 CSP zmenil tak, ako je uvedené vo výroku I. tohto uznesenia.

33. Vo vzťahu k námietkam otca, že matka mu neumožnila styk s mal. deťmi, dokonca ani len telefonický a že takéto správanie má aj voči ďalším členom jeho rodiny, odvolací súd uvádza, že pokiaľ tento stav bude pretrvávajúť, môže sa domáhať cestou súdu nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým súd bezodkladne upraví rodičovské práva a povinnosti k mal. deťom P..

34. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).